

СТАНОВИЩЕ

на член на научно жури, определено със Заповед № 894/ 28.11.2025 г.
на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър”
относно дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор на науките”

Изготвил становището: доц. д-р Виржиния Живкова Иванова, катедра „Икономика“, на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“, област на висшето образование – „Социални, стопански и правни науки, професионално направление“, ПН 3.8 „Икономика“, научна специалност „Световно стопанство и международни икономически отношения“.

Автор на дисертационния труд: д-р Конрад Тзонковски, докторант в професионално направление 3.8. Икономика.

Тема на дисертационния труд: „Централните банки и макроикономическите условия –ролята на паричната политика по време на икономическата криза“

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър” № 894/ 28.11.2025 г.

1. Общо представяне и характеристика на дисертационния труд, актуалност и значимост на темата.

Представеният дисертационен труд е посветен на проблем, свързан с анализ и оценка на връзката между централните банки и макроикономическите условия, и ролята и дейността на паричната политика по време на икономическа криза.

Дисертационният труд е с обем 494 страници и включва въведение, осем глави, заключение, библиография, списък на таблици и графики. В дисертационният труд са представени 35 графики, 25 таблици, 500 литературни източника.

Въведението на дисертационния труд ясно представя мотивите за избор на темата, актуалността, обекта, предмета, целта, задачите, методите на проучване, инструментите, изследователските хипотези, структурата на дисертационния труд, времеви обхват на анализа, ограниченията на изследването и постигнатите приноси.

Като цяло структурата на дисертационния труд включва теоретични и практически проучвания, анализи и оценки, както на чужди автори, така и собствени такива, които са правилно цитирани. Изложението на дисертационния труд е представено в осем, теоретико-практически, в които се анализира като цяло:

- В първа глава се представя теоретичен обзор и анализ финансовите кризи – дефиниции, характеристики, видовете кризи и др. като изследването е организирано от макроикономическа гледна точка. Този анализ е подкрепен и с примери на кризите от края на 20-те години или периоди на рецесия в Япония, Финландия, Норвегия и Швеция, причинени чрез спекулативни балони на пазара

на недвижими имоти и фондовите пазари в края на 80-те години на миналия век, в страните от Югоизточна Азия в края на 90-те години на миналия век, както и подробен анализ на кризата от 2007-2010 г.;

- Втора глава също има теоретико-практически характер и представя анализ на стабилизиращата роля на централната банка във финансовата система чрез провеждана парична политика, както теоретично, така и практически, като се вземат предвид съществуващите правни и регулаторни условия;

- Трета глава преминава към теоретичната взаимообвързаност на ликвидността на банковия сектор и ролята на централната банка, като са посочени инструментите на централната банка за управление на ликвидността на банковия сектор, включително специфични коригиращи механизми в периоди на кризи;

- В четвърта глава е направен практически анализ на стабилизационни интервенции на централните банки по време на финансовата криза. Отчетана е Новата ролята на централната банка в поддържането на системната финансова стабилност на глобалната Икономика, като са дадени примери на регулаторните действия и препоръки в ЕЦБ, Банката на Канада, Банката на Япония, Банката на Англия, Федералната резервна система, Банката на Швеция, Швейцарската национална банка, Германската федерална банка, Чешката национална банка, Народната банка на Китай и Националната банка на Полша;

- В пета глава, авторът представя практически анализ на функционирането на Националната банка на Полша през периодите на финансовите кризи през 2008-2022 г. Направен е обзор, проверка и анализ на една то авторите тези за разминаването на целите на паричната политика на Националната банка на Полша и фискалната политика на Министерството на финансите в държавата, като автора извежда, че целите на бюджетната и паричната политика са фундаментално различни, но и много близки, защото същността на държавната политика трябва да бъде стремеж към високо ниво на социално благосъстояние.

- В шеста глава се продължава анализа от предходната глава, като тук вече автора търси въздействието на паричната политика върху от гледна точка на търсене на алтернативни възможности за пренасяне на ефектите от паричната политика при липса на ефект от прилагането на нейните основни инструменти. Измеримите ефекти от подобни практики са представени въз основа на избрани примери на различни централни банки и в частност в Полша. Също така са анализирани предимствата и недостатъците на наличието на национална валута като инструмент за провеждане на ефективна и независима парична политика;

- Седма глава обхваща практически анализ на мерките за корекция в рамките на паричната политика, оказващи влияние върху полската национална икономика в ранния етап на новата икономическа криза през 2020-2022 г.;

- В последната седма глава, автора представя емпиричен анализ на паричната политика за постигане на икономическа стабилизация в Полша по време на периоди на икономически спад. Използван е и статистически анализ, чрез който са сравнени променливите на политиката на Националната банка на

Полша и тяхното въздействие върху реалната икономика по време на двете икономически кризи (2008-2010 г. и 2020-2022 г.).

Дисертационният труд завършва със заключение и обобщения на проверката на изследователските хипотези и представените резултати от емпиричното изследване.

Ясно е очертана времевата рамка на изследването и ограниченията към него.

Дисертационният труд е проверен за плагиатство и не се отчита такова.

Отчитам, че всички статистически данни, таблици, диаграми, теоретични текстове и др. са коректно цитирани и представени, както в изложението на дисертационния труд, така и в представената използвана литература.

Списъците на използвана литература, таблици и диаграми са коректно, научно представени.

Наукометричната справка съответства с националните минимални изисквания за ОНС „доктор на науките“.

2. Оценка на научните и научно-приложни резултатите и приноси.

Справката за приносите отразява много подробно получените резултати от изследването с теоретичен, научно-приложен, методологически и практически характер. Изследванията в дисертационния труд показват разширяване на теоретичните и научни знания в областта на макроикономическите явления и влиянието им върху икономиката, бизнеса, централните банки и паричната политика. Изследването в дисертационния труд показва иновативен анализ на динамичните взаимодействия между паричната и фискалната политика като цяло и в частност в Полша. Също така се извеждат подробни заключения относно ефективността на нестандартните инструменти в икономика в преход и в Полша. Представени са и нови перспективи за комуникационните стратегии на централните банки и в частност на икономика в преход като Полша. Извежда се значението на прозрачността и ефективната комуникация за изграждането на доверие по време на икономически кризи и ролята им за повлияване на инфлационните очаквания, което авторът смята, че е от решаващо значение за поддържането на ценовата стабилност. Дисертационният труд допринася и с анализ на дългосрочното въздействие на паричната политика в икономиките в преход, като се сравнява опита на Полша с международни модели и се подчертават конкретни дългосрочни предизвикателства. Изследванията включват и анализ на асиметричното въздействие на паричната политика върху икономическите сектори. Представят се емпирични доказателства за разнообразното въздействие на паричните инструменти върху различните сектори, като се отбелязва, например различното темпо на реакция на финансовия сектор и реалната икономика.

Дисертационният труд дава база и за оценка на методологическите приноси на автора. Емпиричното изследване в дисертационния труд използва съвременни статистически методи в оценките и анализите си. Оригиналността му произтича от използването на съвременни изследователски методи, като VAR модели и тестове за причинност на Грейнджър, които позволяват точно

оценяване на въздействието на паричната политика върху ключови макроикономически показатели в Полша и избрани други държави. В изследването са използвани и непараметричният тест на Ман-Уитни и кръстосаната корелация.

Дисертационният труд дава база за разбирането на това как глобалните шокове налагат еволюция на политиките на централното банкиране. Изследването включва оценка на въздействието на пандемията от COVID-19 върху рамката за функциониране на паричната политика като представя нова перспектива как пандемията от COVID-19 налага предефиниране на приоритетите на централните банки и ускорява разработването на нестандартни парични инструменти.

Много подробно са изведени и практико-приложните приноси, които са изведени от автора на база изследването в дисертационния труд, а най-общо това са:

- интегрирането на фискалната и паричната политика за разработване на инструменти в подкрепа на икономическата стабилност. Заключение на автора, че паричната политика не е единственият инструмент за управление на икономическа криза и трябва да бъде координирана с други икономически политики, допринася за констатацията, че бъдещите рамки за управление на кризи трябва да дават приоритет на институционални механизми, които улесняват истинското сътрудничество и цялостен микс от политики, вместо да позволяват политиките да действат изолирано или да се конкурират за надмощие;

- подобряването на прозрачността и ефективността на комуникацията на централните банки, за изграждане на доверия, смекчаването на паника и ирационално поведение по време на кризи, особено в икономики, податливи и на външни шокове;

- от анализите и изследването в дисертационния труд се стига и до извежда на приложен принос като въвеждане на иновативни финансови инструменти, адаптирани към спецификата на националните икономики. Авторът доказва, че дори и да съществуват най-добри световни практики, тяхното директно пренасяне без адаптиране може да бъде неефективно;

- дисертационният труд като цяло и емпиричното изследване предоставят подробна емпирична оценка на действията на Националната банка на Полша, като предлага директни поуки, изводи, обобщения, които могат да бъдат приложени от специалистите в практиката;

- и др.

Считам, че направените изследвания и предложените модели и анализи ще бъдат полезни за науката и апробирани в практиката.

Давам положителна оценка за научните и научно-приложни резултати и приноси.

3. Оценка на публикациите по дисертацията.

Авторът представя 13 публикации, като част от тях са в реферирани и индексирани издания на чужд език и в областта, и темата на дисертационния труд.

Давам положителна оценка за публикационната дейност на докторанта, и препоръчвам да продължава да развива по същия начин публикационната си дейност. Също така може да обособи изследването си в монографичен труд.

4. Оценка на автореферата.

Авторефератът дава достатъчно пълна представа за структурата, целите, задачите, съдържанието, резултатите, публикационна дейност и приносните моменти от проведеното изследване на докторанта.

Оценявам положително така, представения автореферат.

5. Критични бележки и препоръки по дисертационния труд.

Смятам, че дисертационния труд отговаря като обем, актуалност, теоретико-практически изследвания и анализи, както и емпирично изследване на изискванията за неговата подготовка. Нямам бележки към форматирането и приложения научен апарат. Авторефератът също е оформен по изискванията и нямам бележки и към него.

6. Заключение.

Представеният дисертационния труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Р. България, Правилника за неговото прилагане Правилника за организацията и провеждането на конкурси за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности във ВСУ „Черноризец Храбър“.

Това ми дава основание да дам положителна оценка на дисертационния труд и да предложа на уважаемите членове на Научното жури да гласуват за присъждане на образователна и научна степен „доктор на науките“ към професионално направление 3.8 Икономика на д-р Конрад Тзонковски.

14.01.2026 г.

гр. Варна

Изготвил становището:

(доц. д-р Виржиния Иванова)